Cíl: seznámení s lokální historií rasové perzekuce Romů ze Strážnice za druhé světové války
Věková kategorie: vyšší třídy 2. stupně ZŠ, vyšší ročníky víceletých gymnázií
Pomůcky: vytištěný pracovní list Strážnice 1938–1945; mapa Moravy (on-line); případně web s databází příjmení ČR
https://www.kdejsme.cz/

Texty: Příběh J. Jelínka – Kýra (1919–1994); příběh pamětníka J. Jelínka – Kýra jeho vlastními slovy; příběh Antonie Angrové jejími vlastními slovy; text Strážnice 1938–1945
Čas: 1 vyučovací hodina; případně i více vyučovacích hodin při zapojení metodiky práce s dobovým tiskem (období 30./40. let) a případně i metodiky „Jak se dělá divadlo“ (strážnický romský ochotnický spolek) .
Průřezová témata: rasová perzekuce Romů v Protektorátu Čechy-Morava; romské osobnosti: J. Jelínek (Kýr) a A. Angrová, (v případě rozšíření na období 30./40. let a práce s novinovými články i F. Kýr, T. Holomek)
Úkoly:
(0) Zkuste si se studenty vyhledat svá příjmení na
https://www.kdejsme.cz/ 
;
(0) Která příjmení ve Vaší třídě jsou nejpočetnější v republice? Která jsou nejméně četná?
1) Nejprve studenti dostanou úkol se zamyslet: které důvody by je v životě přiměly k tomu, aby si změnili své příjmení? Každý si napíše na papír své důvody – případně více různých důvodů: mohou je sami pro sebe rozdělit na životně velmi nutné důvody a na méně nutné důvody.
1a) Ví někdo, odkdy jsou obyvatelé českých zemí nositeli svých jmen a příjmení? (jméno s příjmením se vyskytuje už ve starší historii, ale tak jak je známe dnes – s děděním příjmení po rodičích – bylo kodifikováno ve 2. polovině 18. století. Příjmení je tedy úředně podchyceno od narození člověka až do smrti. O jeho změnu je potřeba úředně žádat)
1b) Jaké důvody si studenti napsali? Proč uvažují, že by je mohlo něco ke změně vést? Případně jaké další nutné důvody by (jiný) člověk mohl mít?
2) Studenti si společně přečtou celý příběh Josefa Jelínka.
2a) Jaký důvod měl Josef Jelínek ke změně svého příjmení? (Kdy o změnu požádal a proč?)
2b) Jak se jmenoval otec Josefa Jelínka? Martin Kýr
2c) Jak se jmenovala maminka pana Jelínka? Apolonie Kýrová, rozená Kubíková
2d) Jaký byl osud rodičů pana Jelínka? Kde bychom si jejich příběh mohli přečíst? Oba zahynuli v koncentračním táboře. Pan Jelínek později zapsal vzpomínky na své blízké a společný nucený transport a věznění v koncentračním táboře do dvou rukopisů, starší z těchto rukopisů věnoval svému otci.
3) Studenti si buď společně, nebo samostatně (potichu) přečtou část životního příběhu, jak jej pan Jelínek sám zapsal (jde o úryvek zkráceného textu rukopisu „Poslední slova mého otce“ z roku 1980)
4) Pro srovnání téže životní situace si dále samostatně (potichu) přečtou část životního příběhu paní Antonie Angrové (jde o úryvek její pamětnické výpovědi z audionahrávky z roku 1988)
4a) Jaký je rozdíl v jazykovém vyjádření těchto dvou pamětníků? JJ zapsal spisovnou češtinou,

výpověď AG je ve slováckém dialektu

4b) Které části historie nuceného transportu Romů ze Strážnice se v těchto výpovědích doplňují? Podívejte se na mapu Moravy (a Polska). Zkuste vlastními slovy rekonstruovat chronologicky příběh transportu ze Strážnice do Osvětimi. Kdy vznikla naděje na záchranu transportovaných? Jaký byl jejich další osud?

5) Může být i za domácí úkol: Přečtěte si pracovní list Strážnice 1938–1945. Na základě svých vědomostí v něm doplňte historické názvy patřičných obcí a osob. (Olomouc, Strážnice, Šmejkal, Josef Jelínek)